

Г.Ю.Лук'янова
доцент кафедри адміністративного та інформаційного права
Навчально-наукового інституту права, психології та інноваційної освіти
кандидат юридичних наук
(Національний університет «Львівська політехніка»)

І.А.Павшок
студентка
Навчально-наукового інституту права, психології та інноваційної освіти
(Національний університет «Львівська політехніка»)

ДЕЯКІ ПРАВОВІ АСПЕКТИ У ПРОБЛЕМІ ТОРГІВЛЕЮ ДІТЬМИ

На сьогодні однієї із найважливіших проблем, що потребують врегулювання та проведення ряду контрольних заходів є власне захист і збереження прав неповнолітніх осіб. Фактично права таких осіб все частіше порушуються в сучасному світу, скоріш за все це пояснюється фізіологічним станом дитини та неможливістю в повній мірі захистити свої порушені права.

Під поняття «дитина» ми розуміємо неповнолітнього члена суспільства, котрий має такі ж права та свободи у сфері соціального буття як і повнолітня особа.

Визначення поняття «дитина» так само як і поняття «дорослий вік» змінюється в залежності від культурних особливостей кожної країни. Конвенція з прав дитини визначає дитину як людську істоту, що не досягла віку вісімнадцяти років. Але пріоритет у цій сфері залишається за національними законодавствами. У Сімейному кодексі України вказано, що «правовий статус дитини має особа до досягнення нею повноліття», і відповідно «неповнолітньою вважається дитина у віці від чотирнадцяти до вісімнадцяти років», «малолітньою вважається дитина до досягнення нею чотирнадцяти років».

Згідно з міжнародним та українським законодавством дитина від народження має невід'ємні права, які йому гарантує держава: право на життя, право на свободу і особисту недоторканість, право на повагу до особистого і сімейного життя тощо.

За традицією вважають, людина лишається дитиною до 13-16 років, але залежно від контексту використовують також й інші терміни, наприклад «неповнолітня особа», «фізична особа, що не досягла чотирнадцяти років».

Відповідно до ст. 16 Конвенції про права дитини жодна дитина не може бути об'єктом свавільного або незаконного втручання в здійснення її прав на особисте і сімейне життя, недоторканість житла, таємницю кореспонденції або незаконного посягання на її честь та гідність [5].

Досліджуючи питання порушення прав щодо неповнолітніх осіб, можна зауважити, що більшість вчинених правопорушень щодо дітей вчиняються саме їх батьками чи опікунами, особами, що їх замінюють. Здебільшого мова йде про домашнє насильство, порушення основоположних прав дитини на саморозвиток і особливу увагу привертає торгівля дітьми своїми батьками.

Проблема даного питання досить поширена у світі та є одним із найбільш вчинюваних кримінальних злочинів. З приводу цього на сьогодні правоохоронні органи держав сприяють швидкому та оперативному проведенню оперативно-розшукових діянь щоб запобігти вчиненням такого кримінального злочину, провести заходи щодо охорони та захисту неповнолітніх осіб та забезпечити відповідальність осіб, що вчиняють таке правопорушення.

Торгівля дітьми це комплексна робота. Дитина, котра потрапляє в таку ситуацію, постає перед реальним фактор фізичної, психологічної, сексуальної загрози, може піддаватися нападу, побиттю, згвалтуванню, примусом до важкої праці, жебрацтва чи найпоширенішим це до дитячої проституції. Торговля дітьми провокує в дитини асоціальну поведінку та порушує її право на насолоду дитинством та усіма реаліями достойного життя. Фактично такі дії щодо дитини призводять до проявів негативних наслідків у психологічному, духовному та моральному розвитку її як особистості [3, с. 87].

Характеризуючи соціально-психологічну сторону даної проблеми, можна зауважити, що більшість злочинів що стосуються торгівлі дітьми вчиняються саме їхніми матерями (26/35), менше батьком (5/35) та решта іншими особами (вітчим, бабусі, друзі родини тощо). Проте варто розуміти, що вчинення такого протиправного діяння з боку одного із батьків переважно означає незнання цього іншим із батьків. Тобто коли матір дитини наважується на вчинення такого злочину батько

здебільшого може і не знати про це, на відміну від кількості батьків, що можуть бути фактичним співучасниками такого діяння [1, с. 163].

Торгівля людиною у тому числі дитиною, це одне із найаморальніших правопорушень на мою думку, та може прирівнюватись до вбивства, виходячи з того, що такими діями порушується основоположне право кожного на життя. З приводу такого держава повинна направити свою політику на проведення виховних заходів щодо осіб, котрі не тільки вчинили вже даний проступок, але й до осіб, котрі здійснили спробу чи мали намір на вчинення таких дій. Необхідно організувати соціально-психологічні консультації, що дало можливість виявити та запобігти такій проблемі суспільства, можливо б це допомогло вирішити і ряд інших родинно-побутових проблем у тому числі домашнє насильство, фактично на основі котрого здебільшого і люди вдаються до вчинення таких правопорушень.

Ще однією із глибинних проблем, котра впливає на порушення правомірних намірів батьків щодо своїх дітей, це факт вчинення насильства щодо батьків, коли вони ще були дітьми. Тобто мова йде про певні психологічні травми, котрі провокують людину до вчинення аморальних дій та котрі важко виявити. Наприклад, часто стається, що жінку примушують вступити у шлюб на основі насильного впливу з боку як і чоловіка так і батьків дружини тощо. Жінка на фоні цього відчуває примус та може потерпати від сексуального насильства в сім'ї. Власне на фоні цього саме більшість жінок в таких випадках і вдаються до торгівлі своїми дітьми, котрі для них є прикладом насильного заволодіння та порушення честі і гідності.

На сьогодні чинний кримінальний закон не в змозі реально захистити від подібних злочинів щодо торгівлі дітьми, тим самим не дає можливості усунути та врегулювати таку жахливу картину [2, с. 365].

Держава повинна звернути увагу на порушення даного питання та направити правоохоронні органи, котрі безпосередньо спілкуються із такими дітьми, на проведення консультацій та роз'яснень, викликати довіру в дитини та домогтись того, щоб потерпілий відчув свою захищеність і опіку, та зміг швидко повернутися до соціуму з найменшим фактичним нанесенням йому психологічних травм [4, с. 367].

Питання про торгівлю дітьми на сьогодні є достатньо актуальним та демонструє сумну картину у сфері захисту основоположних прав дитини. Країни світу повинні направити свої сили на виявлення та запобігання вчиненням таких злочинів і домогтись в максимальній мірі проводити профілактичні заходи та роз'яснювальні роботи серед населення, котрі могли б в певній мірі запобігти масштабним проявам таких протиправних дій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Андрушко А.В. Кримінологічна характеристика та основні напрями запобігання торгівлі дітьми, вчиненої їхніми батьками. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки. 2020, Том 31 (70) №1, С. 162-171
2. Савенко В.П. Окремі питання кримінальної відповідальності за торгівлю дітьми. Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (ДДУВС, 13.03.2020). Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти. ДДУВС. 2020, С. 364-365
3. Стерненко Я.М. Деякі проблемні аспекти оперативно-розшукової протидії торгівлі дітьми. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (ДДУВС, 08.11.2019). Оперативно-розшукова діяльність Національної поліції. ДДУВС. 2019, С. 87-90
4. Ляшко В.К. Особливості віктимізації дитини як жертви торгівлі людьми. Матеріали 1 Міжнародної науково-практичної конференції (16 травня 2019 року). К.: Національна академія прокуратури України. 2019, С. 364-368
5. Конвенція про права дитини (стислий виклад). URL: <https://www.coe.int/uk/web/compass/convention-on-the-rights-of-the-child>